

 МАУП	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ» НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО Кафедра: <u>конституційного права, історії та теорії держави і права</u>
Затверджую: Директор навчального підрозділу <hr/> (підпис) А. М. Кислий (П.І.Б.) “ ____ ” _____ 2019 р.	Схвалено на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права <hr/> (назва кафедри) Протокол № 1 від 29.08.2019 р. Завідувач кафедри <hr/> _____ (підпис) А. М. Подоляка <hr/> (П. І. Б.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ »

Статус дисципліни: **обов'язкова дисципліна професійної підготовки**

Освітньо-професійна програма: **Право, Правоохоронна діяльність**

Для напрямку: **08 «Право»; 26 «Цивільна безпека»**

Спеціальність: **081«Право»; 262 «Правоохоронна діяльність»**

Спеціалізація: **Адміністративне, фінансове та інформаційне право, Антикорупційна діяльність**

Форма навчання: **денна; Курс: 5 (магістратура); Семестр 1**

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **4/120** за навчальним планом від 30.01.2019 р.

- лекції (Л) **26**
- семінарські заняття (СЗ) **14**
- практичні заняття (ПЗ)
- індивідуально-консультативна робота (ІКР)
- самостійна робота студентів (СРС) **80**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі програми навчальної дисципліни «Методологія та організація юридичної діяльності» к.ю.н., доцента кафедри В.О. Веклича (перезатверджена на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права протокол № 1 від 29 серпня 2019 року).

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни: В.О. Веклич

Київ 2019 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета: забезпечення єдності, системності і комплексності юридичних досліджень, сприяння розвитку раціонального творчого мислення, розв'язанню наукових проблем, що постають в процесі наукових юридичних досліджень, на високому методологічному рівні, що є запорукою отримання об'єктивних, повних і науково обґрунтованих результатів.

Статус дисципліни: обов'язкова дисциплін професійної підготовки.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми підготовки фахівців за відповідним ступенем вищої освіти. Дисципліна «Методологія та організація юридичних досліджень» належить до обов'язкової дисципліни професійної підготовки за ступенем вищої освіти «Магістр», для напрямку: 08 «Право»; 26 «Цивільна безпека» спеціальності: 081«Право»; 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації: Адміністративне, фінансове та інформаційне право, Антикорупційна діяльність.

Компетентності та програмні результати навчання з дисципліни «Методологія та організація юридичних досліджень»:

особистісні:

- здатність до самоаналізу; толерантність, комунікативність та чемність;
- ініціативність і відповідальність.

професійні:

- здатність застосовувати теоретичні та емпіричні методи дослідження;
- здатність до планування науково-дослідних робіт;
- здатність організовувати науково-дослідну роботу;
- здатність до формування та обґрунтування наукових гіпотез;
- здатність до оволодіння традиційними та сучасними інноваційними методами проведення досліджень;
- здатність до оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику;
- здатність до інформаційного забезпечення процесу наукового дослідження;
- здатність до наукового пізнання на основі системного, синергетичного підходів;

- здатність до висвітлення наукових результатів, підготовки наукових публікацій;
- здатність до визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Змстовні модулі:

1. Особливості проведення наукових досліджень в юридичній сфері.
2. Методологія і виклад результатів юридичних досліджень.

Міжпредметні зв'язки: теорія держави і права, актуальні проблеми теорії держави і права, сучасна концепція соціально-правової держави.

III. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- предмет і сутність науки та її головна функція;
- особливості розумової праці вченого;
- порядок організації наукових досліджень;
- основні бази наукових досліджень;
- основні положення наукових методологій;
- загальні методи наукових досліджень;
- спеціальні методи юридичних досліджень

Вивчивши курс студент повинен **вміти:**

- застосовувати в практичній діяльності набуті в практичній діяльності набуті теоретико-методологічні знання;
- підготувати наукову доповідь з проблем методології та організації наукових досліджень;
- аналізувати першоджерела та наукову літературу;
- аналізувати зміни в законодавстві з точки зору різноманітних наукових методів і методологій;
- дати порівняльну характеристику основних наукових методів і методологій
- самостійно виявляти як позитивні моменти так і слабкі сторони в застосовуваних наукових концепціях;

- творчо застосовувати набуті знання в процесі правотворчої діяльності і наукової праці

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий **залік**.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи),	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73			
60-63	E		
35-59	PX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	P	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Методологія та організація юридичних досліджень» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Курс <i>магістр</i> Семестр <i>I</i> Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин 4/ 120 Теми	Кількість годин, з них						Примітка	
		Лекції (Л)	Семінар. зан. (СЗ)	Пр., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд-конс. роб. (ІКР)	Сам. роб. студ. (СРС)	Форма контролю		
Модуль I. Особливості проведення наукових досліджень в юридичній сфері.									
1.	Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в юридичній сфері	6	4	-		20	СР		
2.	Основні етапи наукового дослідження	8	4	-		20	У, ПК, КР		
Модуль II. Методологія і виклад результатів юридичних досліджень.									
3.	Методологія і методи наукового дослідження	8	2	-		20	СР		
4.	Організація викладу результатів наукового дослідження	4	4	-		20	У, ПК, КР		
		26	14			80			
	ВСЬОГО	120							

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

Колоквіум - К

6.1. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Модуль I. Особливості проведення наукових досліджень в юридичній сфері.

Тема 1. Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в юридичній сфері

1. Сутність науки та наукової діяльності. Специфіка наукової діяльності. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

2. Система державної організації наукових досліджень. Нормативно-правові акти з питань науково-дослідної діяльності. Організація наукових досліджень в наукових та навчальних установах. Соціально-правовий статус наукових працівників. Інтелектуальна власність та її гарантії. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.

3. Академічні і прикладні наукові дослідження. Науковий колектив. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в юридичній сфері. Організація наукових досліджень в юридичній сфері. Перелік спеціальностей, за якими проводяться наукові дослідження в юридичній сфері.

Література: 2,3,10-13, 16,17,2,2,23,24,27,28,34-36,41-43,48-49

Тема 2. Основні етапи наукового дослідження.

1. Організація і послідовність проведення наукових досліджень. Наукові факти та їх роль в науковому дослідженні. Постановка і формулювання наукової проблеми. Висунення і обґрунтування наукової гіпотези. Визначення об'єкта і предмета дослідження, актуальності дослідження, формулювання теми дослідження, мети і завдань дослідження. Визначення структури наукового дослідження. Сутність наукової теорії. Особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.

2. Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними. Пошук джерельної бази дослідження. Специфіка джерел юридичних досліджень. Система джерел наукової інформації: бібліотечні фонди, архівні фонди. Організація роботи з науковими джерелами. Відбір джерельної бази юридичного дослідження. Бібліографічний пошук у каталогах і картотеках: систематичний каталог, алфавітно-предметний покажчик, алфавітний каталог, предметний каталог. Робота з періодичними виданнями. Складання власної картотеки наукових джерел.

3. Робота з друкованими джерелами. Вивчення змісту і структури джерел, визначення і відбір інформації. Форми та види запису: конспект, тези, план, цитування, термінологічний словник. Основні правила посилання і цитування. Облік, оформлення, систематизація та класифікація відібраного матеріалу.

4. Аналіз стану наукового дослідження обраної тематики та визначення ступеню наукової новизни запропонованого вирішення проблеми. Визначення наукової та практичної значущості отриманих результатів дослідження.

Література: 3-6,11-17,19,24-27,30-32,34,35,43-45,48,49

Модуль II. Методологія і виклад результатів юридичних досліджень.

Тема 3. *Методологія і методи наукового дослідження в юридичній сфері*

1. Загальнофілософські питання наукової методології та методів наукового пізнання. Функції методології. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження. Структура методології юридичних досліджень. Основні філософські підходи до вивчення держави і права. Методологічні принципи історизму, всебічності і комплексності. Логічні прийоми. Методи наукового пізнання та їх класифікація (загальнонаукові, частково-наукові, спеціально-наукові та спеціально-юридичні). Методологія юридичної науки і методологія юридичної практики: їх співвідношення. Необхідність методологічної підготовки спеціалістів юридичного профілю.

Література: 1,5-9,11-19,23-26,30-33,38-41,43-46-,49-51.

Тема 4. *Організація викладу результатів наукового дослідження*

1. Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації. Загальні вимоги щодо написання наукового твору. Етапи підготовки наукового твору: визначення структури і складання плану, відбір джерельної бази, викладення змісту наукового твору, редагування. Структура наукового твору: зміст, заголовок, анотація, передмова (вступ), основний текст, післямова (висновки), список використаних джерел, додатки та їх зміст. Особливості написання наукових статей та монографій..

2. Дисертація як форма атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. Основні вимоги щодо структури, змісту та оформлення дисертацій. Послідовність підготовки, експертизи та захисту дисертацій. Автореферат дисертації. Спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій. Підготовка та прилюдний захист дисертацій. Оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України.

Література: 2,3,10-13, 16,17,2,2,23,24,27,28,34-36,41-43,48-49

6.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль I. Особливості проведення наукових досліджень в юридичній сфері.

Тема 1. Науково-дослідна робота в юридичній сфері та її послідовність

Питання для самоконтролю

1. Система державної організації наукових досліджень.
2. Нормативно-правові акти з питань науково-дослідної діяльності.
3. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в юридичній сфері.
4. Попередній етап наукового дослідження.
5. Джерельна база дослідження.
6. Визначення наукової та практичної значущості отриманих результатів дослідження.

Література: 2,3,10-13, 16,17,2,2,23,24,27,28,34-36,41-43,48-49

Тема 2. Основні етапи наукового дослідження.

Питання для самоконтролю

1. Організація і послідовність проведення наукових досліджень.
2. Наукові факти та їх роль в науковому дослідженні.
3. Постановка і формулювання наукової проблеми.
4. Висунення і обґрунтування наукової гіпотези.
5. Визначення об'єкта і предмета дослідження, актуальності дослідження, формулювання теми дослідження, мети і завдань дослідження.
6. Визначення структури наукового дослідження.
7. Сутність наукової теорії. Особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.

Література: 3-6,11-17,19,24-27,30-32,34,35,43-45,48,49

Тема 3. Основні етапи наукового дослідження.

Питання для самоконтролю

1. Робота з друкованими джерелами.
2. Вивчення змісту і структури джерел, визначення і відбір інформації.
3. Форми та види запису: конспект, тези, план, цитування, термінологічний словник.
4. Основні правила посилання і цитування.
5. Облік, оформлення, систематизація та класифікація відібраного матеріалу

Література: 3-6,11-17,19,24-27,30-32,34,35,43-45,48,49

Модуль II. Методологія і виклад результатів юридичних досліджень.

Тема 4. Методологія і методи наукового дослідження в юридичній сфері

1. Загальнофілософські питання наукової методології та методів наукового пізнання. Функції методології.
2. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження.

3. Структура методології юридичних досліджень.
4. Основні філософські підходи до вивчення держави і права.
5. Методологічні принципи історизму, всебічності і комплексності.
6. Логічні прийоми.

Література: 1,5-9,11-19,23-26,30-33,38-41,43-46-,49-51.

Тема 5 Організація викладу результатів наукового дослідження

Питання для самоконтролю

1. Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації.
2. Загальні вимоги щодо написання наукового твору.
3. Етапи підготовки наукового твору: визначення структури і складання плану, відбір джерельної бази, викладення змісту наукового твору, редагування.
4. Структура наукового твору: зміст, заголовок, анотація, передмова (вступ), основний текст, післямова (висновки), список використаних джерел, додатки та їх зміст.
5. Особливості написання наукових статей та монографій.

Література: 2,3,10-13, 16,17,2,2,23,24,27,28,34-36,41-43,48-49

Тема 6. Організація викладу результатів наукового дослідження

Питання для самоконтролю

1. Дисертація як форма атестації наукових і науково-педагогічних кадрів.
2. Основні вимоги щодо структури, змісту та оформлення дисертацій.
3. Послідовність підготовки, експертизи та захисту дисертацій.
4. Автореферат дисертації.
5. Спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій.
6. Підготовка та прилюдний захист дисертацій.
7. Оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України

Література: 2,3,10-13, 16,17,2,2,23,24,27,28,34-36,41-43,48-49

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Тема 1.Завдання на самостійне опрацювання.

- 1.Дайте визначення таким елементам науки: принципи, постулати, правила.
- 2.Приведіть діючу в Україні класифікацію наук.
- 3.Визначить теоретичні та прикладні науки і дайте їм характеристику.
- 4.Дайте характеристику організації і управління наукою в Україні.
- 5.Як організована підготовка юридичних кадрів в Україні?
- 6.Приведіть освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки наукових кадрів в Україні.
- 7.Як ведеться підготовка наукових кадрів через магістратуру, аспірантуру і докторантуру в Україні?

Тема 3. Методологія і методи наукового дослідження

I. Завдання на самостійне опрацювання.

1. Приведіть загальну характеристику науково-дослідного процесу за конкретною темою дослідження .
- 2.Розкрийте зміст організаційної, дослідної і заключної стадій науково-дослідного процесу.
- 3.В чому суть ділового спілкування науковця з ПЕОМ та його методика?
4. Розкрийте методологію проведення наукового дослідження з використанням ПЕОМ.
5. Яке призначення тезауруса у науковому дослідженні?
6. Визначіть зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування:
 - це проведення інвентаризації об'єктів у природі;
 - це контрольні заміри робіт;
 - вибіркові і суцільні статистичні спостереження;
 - технологічні й хіміко-технологічні дослідження;
 - експертизи проектів і кошторисної документації;
 - методичні прийоми дотикового характеру, коли дослідження проводиться способом безпосереднього дотику до об'єктів спостереження (інвентаризація, контрольні заміри робіт, статистичні спостереження, технологічні й хіміко-технологічні дослідження, експертизи різних видів).
- 7.Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
- 8.Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
- 9.Дайте характеристику юридичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
- 10.Визначіть зміст науково-дослідних процедур та їх застосування, з наведених нижче:
 - методичні прийоми наукового дослідження;
 - дії науковця в процесі дослідження;
 - функції дослідного процесу;
 - система методичних дій над об'єктами дослідження, які виконуються з метою пізнання, перетворення або вдосконалення їх процедури;
 - це інструментарій застосування науково-методичних прийомів дослідження (організаційні, технологічні, аналітичні, нормативно-правового регулювання, лічильні та ін.).
11. Яке призначення методики дослідження конкретної теми, порядок її складання та застосування?
12. Наведіть класифікацію документальних джерел інформації та розкрийте методику їх використання у наукових дослідженнях.
13. Розкрийте методику використання друкованих літературних джерел у науковому дослідженні.
14. У чому суть реферування друкованих літературних джерел і методика їх використання у наукових дослідженнях.
- 15.Дайте характеристику друкованим літературним джерелам за змістом - монографія, підручник, навчальний посібник, практичний посібник, автореферат.

II. Заповнити таблицю.

Табл. I. Класифікація наукових методів досліджень з юридичного дослідження.

Загальнонаукові методи	Конкретно-наукові (емпіричні) методи	
	Теоретичні	Методичні прийоми
Аналіз	Створення теорії	Документалістики
Синтез		

IV. Продовжити характеристику стадій науково-дослідного процесу:

Організаційна :

– вивчення стану об'єкта дослідження;

–

Дослідна:

- створення нової інформації;

-

Узагальнення, апробація та реалізація результатів дослідження:

- узагальнення та апробація результатів дослідження;

Тематика рефератів:

1. Поняття та структурна характеристика юридичної діяльності.
2. Типологія юридичної діяльності.
3. Методологічні проблеми ефективності юридичної діяльності.

Тема 4. Організація викладу результатів наукового дослідження

I. Завдання на самостійне опрацювання:

1. Скласти визначення організації будь-якого процесу діяльності і наукової організації її.
2. В чому різниця між організацією праці і організацією науково-дослідного процесу?
3. Охарактеризуйте основні принципи організації науково-дослідного процесу.
4. Назвіть елементи організації науково-дослідного процесу і розкрийте їх зміст.
5. Розкрийте зміст організації управління науково-дослідним процесом,
6. В чому суть організації обслуговування науково-дослідного процесу.
7. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого?
8. Які фактори впливають на ефективність наукової праці?
9. У чому полягають особливості творчої праці у дослідженні економіки?
10. Розкрийте зміст організації праці у наукових дослідженнях.
11. Які етапи розробки і впровадження планів наукової організації праці у дослідницькій діяльності?
12. В чому полягає раціональний трудовий режим дослідника?
13. З чого складається наукова організація робочого місця науковця?
14. В чому зміст організації праці дослідження за критерієм "рефлекс на час"?
15. В чому зміст оцінки виконаної дослідної роботи за обсягом?

II. Розкрити сутність стадій висунення гіпотез (за наведеним прикладом) та дати їхню характеристику.

Гіпотези в наукових дослідженнях			
Висування	Формулювання	Доведення	Результати доведення
Вивчення об'єкта дослідження: -у виробничих			

умовах; за літературними джерелами.			
Передбачення можливості отримання нових даних			

6.4. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу „Методологія та організація юридичних досліджень”, а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок

Індивідуальні завдання:

1. Визначити сутність тенденцій розвитку юридичної діяльності.
2. Визначити вірне твердження. Відповідь обґрунтуйте:
 - знання - це і є наука;
 - наука - знання, які застосовуються у володінні фахом;
 - наука - нові знання, які виникли у процесі дослідження явищ матеріального світу;
 - релігія і знання накопичені людством за період свого існування, становлять науку;
 - наука - це динамічна система знань, які розкривають нові явища у суспільстві і природі з метою використання їх у практичній діяльності людей;
 - наука - це система знань з будь-якої галузі людської діяльності.
3. Наукознавство - його зміст, завдання і призначення у системі наук.
4. В чому зміст наукової теорії та як вона утворюється?
5. Приведіть характеристику науково-технічних революцій.
6. Визначить розділи наукознавства та дайте їм характеристику.
7. В чому зміст емпіричних знань і відмінність їх від теоретичних знань?
8. Дайте характеристику поняття "мова науки" та його використання у наукових дослідженнях.
9. Що Ви розумієте під науковими законами?

МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ.

Активізація вивчення студентами дисципліни «Методологія і організація юридичних досліджень»

а) прищеплення у студентів навичок самостійно опрацьовувати навчальну та наукову літературу в процесі підготовки до питань, що виносяться на семінарське заняття, а також в процесі самостійного

написання рефератів;

б) заохочення студентів до активної роботи по обговоренню питань з методології наукових досліджень

в) прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;

г) вироблення у студентів здатності зв'язувати та самостійно аналізувати методичні факти та події;

д) формування у студентів здібностей перетворення одержаних знань в повсякденну правомірну поведінку, застосовувати їх при вирішенні юридично значимих життєвих ситуацій.

Під час першого заняття викладач ознайомлює студентів з основними вимогами, що ставляться з боку кафедри історії та теорії держави і права щодо підготовки до семінарських занять.

При підготовці до семінарських занять студент вивчає рекомендовану літературу. В робочому зошиті він конспектує найбільш важливі джерела згідно з планом, передбаченим для семінарських занять, складає розгорнутий план чи тези виступу.

Семінарські заняття можуть проходити в різних формах: усного опитування, співбесіди, творчої дискусії, заслуховування підготовлених рефератів, перевірки завдань для самостійної роботи, перевірки конспектів, поточних контрольних робіт та ін.

Вивчення найбільш важливих і складних питань передбачає підготовку студентами рефератів по темах, які додаються до плану семінарського заняття. При підготовці реферату студенти мають використовувати не тільки основну, але й додаткову літературу. Найбільш ґрунтовні реферати заслуховуються на семінарських заняттях, а також використовуються у проведенні студентських наукових конференцій.

До кожного семінарського заняття пропонуються питання для самостійної роботи і самоконтролю студентів, підготовка відповідей на які є обов'язковою. Відповіді на питання для самостійної роботи і самоконтролю викладаються в письмовій формі в зошиті для самостійних завдань. З метою перевірки ступеню засвоєння матеріалу та здатності самостійно і творчо мислити для виконання деяких завдань студентам пропонується така форма роботи, як виконання схем та ілюстрацій до пройденого матеріалу. Це передбачає ознайомлення з додатковою літературою.

В кінці семінарського заняття викладач робить висновок з питань теми, відмічає позитивні і негативні сторони у відповідях студентів, виставляє оцінки, дає завдання на наступне заняття.

Види навчання

Ігрове проектування

Ігрове проектування - це ігрове моделювання процесу розв'язання складних організаційно-економічних задач, що мають різні варіанти рішень; з розподілом функцій між учасниками. Цей метод орієнтується на відпрацювання методичних рішень, планових завдань, які потребують багато часу.

Вимоги до ігрового проектування:

- наявність складної організаційно-економічної проблеми;
- неоднозначність вирішення проблеми;
- розподіл учасників на групи, кожна з яких опрацьовує свій варіант вирішення проблеми;
- аналіз, захист перед аудиторією та оцінка результатів проробок.

Правило зборів просте: потрібно колективно знайти кілька рішень з якоїсь проблеми. Ні ведучий, ні учасники не повинні ніяким чином критикувати думки інших учасників. Група має висловити максимальну кількість ідей з приводу однієї проблеми. Остання повинна бути порівняно простою, тобто такою, що не розкладається на окремі питання.

Брейнстормінг і творча уява

При проведенні подібних зборів потрібно виходити з того, що немає досконалих чи абсурдних ідей. Навпаки, потрібно отримати якомога більше будь-яких ідей і ні в якому разі не висловлювати думок ні щодо приводу зроблених пропозицій, ні щодо їх авторів. Це саме той випадок, коли кількість важливіша за якість. Ідея, висловлена одним, може навести на думку іншого.

Під час зборів важливо, щоб керівник тримався поза дискусією. Його роль полягає лише в тому, щоб встановити форму зборів, визначити їх хід, надати їм відповідний напрям, враховуючи ідеї, висловлені групою.

Учасники мають можливість без перешкод виявити свої творчі здібності.

Крім того, заборона переривати іншого, що диктується правилами гри, дає можливість навчитися вмінню слухати партнерів.

Результат: ідеї, висловлені учасниками, реєструються спостерігачами-секретарями. Зібрані таким чином думки передаються спеціалістам, що займаються цією проблемою, для відбору найбільш цінних ідей. Як правило, вони становлять 10 відсотків від висловлених. Учасники до складу журі не включаються.

Кейс-стаді

Кейс-стаді - це навчання слухачів за допомогою кейсів. Кейс - опис ситуації, а саме: історії створення, організаційного становлення установи, (організації, фірми), її розвитку і результатів діяльності.

Метод кейсів був розроблений ще у 20-х роках у Гарвардському університеті (США). Сьогодні існують дві класичні школи кейс-стаді - гарвардська і манчестерська (відповідно: американська і західноєвропейська), їх принципова відмінність полягає в тому, що американські кейси великі за обсягом (20-25 сторінок тексту плюс 8-10 сторінок ілюстрацій). У Західній Європі у навчальних процесах застосовуються кейси, які за обсягом в 1,5-2 рази коротші. Крім того, гарвардські кейси пропонують слухачам пошук єдиного правильного рішення. У манчестерських кейсах пошук рішень багатоваріантний. Тут не повинно бути єдиного правильного рішення. Слухачі обґрунтовують свою позицію і, спираючись на теорію і практику, захищають її. Основною метою кейс-стаді є набуття навичок роботи в конкретній ситуації, мобілізації всіх отриманих знань для вироблення практичної рекомендації щодо вирішення тієї чи іншої проблеми, яка міститься в ситуаційній задачі.

На шляху до цієї мети студенти оволодівають навичками логічного осмислювання проблеми, розвивають управлінське мислення, тренують інтуїцію, удосконалюють уміння дискутувати і відстоювати свої погляди.

Найбільш поширена структура кейсу складається з таких розділів:

1. Історія формування і функціонування організації.
2. Обґрунтування необхідності змін (у структурі, ресурсах, процесах управління).
3. Джерела змін.
4. Методи змін.

5. Результати змін.

6. Завдання за кейсом.

Кейс має свою назву, відображаючи фабулу, основну версію змін. Він повинен легко запам'ятовуватись, бути коротким, цікавим, захоплюючим, мати свій сюжет і діючих осіб, а також навчальні цілі і завдання.

Пишуться кейси, як правило, з використанням реального фактичного матеріалу, рідше вони є результатом вимислу. Основними джерелами при складанні кейсів є: історія установи; архівні матеріали; матеріали з газет, журналів; звіти підприємств; доповіді, виступи керівників.

Окремо від матеріалів, які роздаються слухачам, готуються рекомендації для викладача. У них подається думка автора кейсу про його корисність і ефективність для тієї чи іншої аудиторії слухачів; пропозиції щодо методів використання, зразок схеми відповідей на завдання; додаткова інформація, яку викладач на свій розсуд може дати слухачам.

Велике значення має методика викладання в режимі кейс-стаді. Наприклад, у Манчестерській школі бізнесу організація проведення кейс-стаді здійснюється таким чином. За день до заняття, кейс роздається слухачам, які знайомляться з ним індивідуально. На другий день навчальну групу розбивають на підгрупи по 4-5 осіб у кожній. Протягом 1,5-2 годин у підгрупах, які знаходяться у різних аудиторіях, обговорюється кейс і колективно вирішуються його завдання. Після цього група збирається знову у повному складі і починається дискусія. Від кожної групи виступають слухачі й аргументують позицію. Кожна група обговорює не тільки свою думку, але і своїх колег. Викладач координує хід обговорення, спрямовуючи його на вирішення поставленої навчальної мети. Він діє коректно, не нав'язуючи свої підходи.

Американська школа організації навчання за кейсами в цьому плані відрізняється від західноєвропейської. Викладач, наприклад, у США, Канаді діє напористо, активно, веде слухача до пошуку єдиного правильного рішення.

Важливість кейсів полягає в тому, що працюють усі слухачі. У кінці обговорення викладач дає оцінку кожній групі і кожному слухачеві.

Кейс є ефективною перевіркою знань слухачів з теорії, синтезу теорії з практикою. Тому напередодні обговорення кейсу на лекціях необхідно давати блок проблем, які знайдуть відображення у ньому.

Круглий стіл

Дуже часто в навчальних процесах застосовують таку активну форму занять, як "круглі столи". "Круглий стіл" проводиться з метою:

- комплексного обговорення сучасних актуальних проблем курсу;
- розгляду дискусійних питань з курсу;
- осмислення та узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду з курсу.

"Круглий стіл" характеризується винесенням на обговорення широких теоретико-практичних тем, а також активністю студентів як у постановці питань, так і в спільному обговоренні з викладачами.

Тема "круглого столу" визначається на початку читання модулю з тим, щоб усі учасники заняття мали можливість до нього підготуватися.

Від теми "круглого столу" залежить склад запрошених на заняття спеціалістів. Як правило, запрошуються вчені, практичні працівники. Участь спеціалістів високої кваліфікації, досвідчених практиків піднімає рівень цієї форми занять. У відкритому діалозі розкриваються питання, винесені на обговорення.

Для конструктивного обговорення теми викладач, відповідальний за проведення "круглого столу", визначає вузлові проблеми, готує і проводить методичну нараду, в ході якої обговорюється проект дискусії і визначається методика проведення "круглого столу". Доцільно провести консультацію для студентів, на якій порекомендувати їм відповідну літературу з теми.

Для ведення "круглого столу" з числа його учасників - слухачів чи практиків - визначається ведучий, який повинен володіти навичками і досвідом проведення дискусії, вміти управляти аудиторією, відчувати її настрої і відповідно коригувати обговорення питань.

Робота "круглого столу" починається вступним словом ведучого. Він коротко визначає завдання і тематичні питання, що виносяться на обговорення, робить акценти на актуальних моментах. Ведучий представляє студентам учасників "круглого столу".

Предметом турботи організаторів "круглого столу" повинно бути досягнення глибокого і всебічного обговорення поставленої проблеми. При цьому зовсім не потрібно це заняття перетворювати на монологи запрошених спеціалістів. Воно повинно мати форму динамічної і цікавої бесіди. Використовуючи різні прийоми - від передачі мікрофона або постановки питання - ведучий не повинен давати можливості учасникам захоплюватись і затягувати час повідомлення. Важливим завданням круглого столу є залучення до обговорення всіх слухачів.

Під час проведення "круглого столу" корисними є також короткі виступи учасників, що виражають підтримку або незгоду з тією чи іншою позицією, запитання в усній чи письмовій формах, репліки. Ведучий шляхом переконливої аргументації, порівняння, співставлення фактів повинен підводити учасників "круглого столу" до правильних висновків.

Далі ведучий відповідає на запитання. Відповіді повинні бути умотивовані, аргументовані, правдиві, з урахуванням ступеня розробки тієї чи іншої проблеми. Важливо відповісти на всі запитання. Якщо на окремі запитання ведучий не може дати відповіді, потрібно про це відверто сказати аудиторії.

Завершується "круглий стіл" коротким висновком ведучого. Він дає загальну оцінку роботи учасників в обговоренні проблем, робить зауваження, дає рекомендації для подальшої практичної роботи слухачів.

VII. Форми поточного та підсумкового контролю
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЩОДОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

1. Як співвідноситься об'єкт і предмет науки?

- а) як рівнозначні поняття
- б) як протилежні поняття
- в) як ціле і частка

2. Предметом теорії держави і права виступають

- а) держава і право в теоретичній інтерпретації та їх закономірності
- б) політична система суспільства в цілому
- в) історичний розвиток держави і права
- г) відносини між державою і правом та індивідами

3. Теорія держави і права вивчає державу і право

- а) як окремі суспільні явища
- б) як явища, що тісно пов'язані між собою і є суспільно обумовленими
- в) як явища, що тісно пов'язані з політикою і політичною системою

4. Яка з цих наук вивчає державу і право на певних етапах суспільного розвитку?

- а) політологія
- б) теорія держави і права
- в) історія держави і права
- г) історія політико-правових вчень

5. Найбільш тісний зв'язок теорія держави і права має з

- а) прикладними юридичними науками
- б) галузевими юридичними науками
- в) історико-теоретичними юридичними науками

6. Зв'язок між юридичною теорією і юридичною практикою:

- а) односторонній: практика визначає теорію
- б) взаємний
- в) односторонній: теорія визначає практику

7. Функції теорії держави і права відображають:

- а) способи пізнання державно-правової дійсності
- б) зміст предмету теорії держави і права
- в) напрямки пізнавального впливу теорії держави і права
- г) об'єктивні закономірності державно-правової дійсності

8. Сутність держави і права розкривається через здійснення

- а) евристичної функції ТДП
- б) онтологічної функції ТДП
- в) гносеологічної функції ТДП
- г) ідеологічної функції ТДП

9. Розкриття нових закономірностей державно-правової дійсності можливе завдяки здійсненню

- а) онтологічної функції ТДП
- б) евристичної функції ТДП
- в) політичної функції ТДП
- г) прогностичної функції ТДП

10. В процесі підготовки спеціалістів з юриспруденції особливе значення має

- а) комунікативна функція ТДП
- б) навчальна функція ТДП
- в) ідеологічна функція ТДП
- г) політична функція ТДП

11. Передбачення нових закономірностей державно-правової дійсності досягається завдяки

- а) практично-організаторській функції ТДП
- б) евристичній функції ТДП
- в) прогностичній функції ТДП
- г) методологічній функції ТДП

12. Ідеологічна функція ТДП служить для

- а) виправдання існуючого державного режиму
- б) нав'язування ідеологічних догм
- в) вироблення і обґрунтування нових ідей
- г) засвоєння індивідами духовних цінностей

13. Суть практично-прикладної функції ТДП полягає в тому, що вона

- а) розкриває конструктивне значення ТДП
- б) формує наукові основи державного управління
- в) відображає світоглядну сторону ТДП

14. До методології ТДП належать

- а) функції і способи пізнання державно-правової дійсності
- б) прийоми, принципи і способи пізнання державно-правової дійсності
- в) предмет і методи теорії держави і права

15. Розкрийте взаємозв'язок предмета і методу науки

- а) метод науки визначає її предмет
- б) предмет і метод науки співпадають
- в) предмет науки визначає її методи
- г) предмет і метод науки не пов'язані між собою

16. Методологія – це

- а) вчення про методи
- б) система прийомів, способів, засобів і підходів наукового пізнання
- в) сукупність методів і наука про методи

17. Структура методології юридичної науки

- а) розкриває її зовнішню форму
- б) відображає її внутрішню будову
- в) відбиває взаємозв'язок між предметом і методом ТДП

18. Теорія держави і права ґрунтується на наступних методологічних принципах:

- а) історизму і партійності
- б) всебічності, історизму і комплексності
- в) партійності, комплексності і всебічності

19. При співставленні або протиставленні різних держав і правових систем переважно застосовується

- а) формально-юридичний метод
- б) порівняльно-правовий метод
- в) системно-структурний метод
- г) метод кількісного і якісного аналізу

20. При аналізі правових норм застосовується

- а) метод державно-правового моделювання
- б) порівняльно-правовий метод
- в) формально-юридичний метод
- г) метод судової статистики

**Тематика контрольних робіт (рефератів) з навчальної дисципліни
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

1. Поняття та структурна характеристика юридичної діяльності.
2. Типологія юридичної діяльності.
3. Методологічні проблеми ефективності юридичної діяльності.
4. Дисертація як форма атестації наукових і науково-педагогічних кадрів.
5. Основні вимоги щодо структури, змісту та оформлення дисертацій.
6. Послідовність підготовки, експертизи та захисту дисертацій.
7. Автореферат дисертації.
8. Спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій.
9. Підготовка та прилюдний захист дисертацій.
10. Оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до органів МОН України.
11. Методологія правових наукових досліджень як одна з обов'язкових складових сучасної методології досліджень в соціально-гуманітарних науках.
12. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження у юридичній сфері.
13. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ.

14. Специфіка методології правових наукових досліджень: її роль та значення у практиці перетворювального впливу щодо суспільних відносин.
15. Системного підхід при розборі соціально-економічних та юридичних об'єктів та явищ: сутність і взаємозалежність.
16. Сутність теорії систем та системного підходу при дослідженні правових аспектів соціетальних систем.
17. Загальнофілософські питання наукової методології та методів наукового пізнання. Функції методології.
18. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження.
19. Структура методології юридичних досліджень.
20. Основні філософські підходи до вивчення держави і права.
21. Методологічні принципи історизму, всебічності і комплексності.
22. Логічні прийоми в науковому дослідженні.
23. Система державної організації наукових досліджень.
24. Нормативно-правові акти з питань науково-дослідної діяльності.
25. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в юридичній сфері.
26. Попередній етап наукового дослідження.
27. Джерельна база дослідження.
28. Визначення наукової та практичної значущості отриманих результатів дослідження.
29. Висунення і обґрунтування наукової гіпотези.
30. Визначення об'єкта і предмета дослідження, актуальності дослідження, формулювання його теми, мети і завдань.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ (Питання на залік)

1. Специфіка наукової діяльності.
2. Співвідношення наукового та повсякденного пізнання.
3. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання.
4. Нормативно-правові акти з питань наукової діяльності.
5. Організація наукових досліджень в наукових та навчальних установах.
6. Соціально-правовий статус наукових працівників.
7. Інтелектуальна власність та її гарантії.
8. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.
9. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в юридичній сфері.
10. Перелік спеціальностей, за якими проводяться наукові дослідження в юридичній сфері.
11. Організація і послідовність проведення наукових досліджень.
12. Сутність наукової теорії.
13. Співвідношення теорії і філософії права.
14. Вибір наукової проблеми дослідження.
15. Висунення наукової гіпотези та її обґрунтування.
16. Об'єкт і предмет дослідження.
17. Актуальність дослідження, його мета і завдання.
18. Структура наукового дослідження.
19. Емпірична база наукового дослідження.
20. Теоретична база наукового дослідження.
21. Організація пошуку джерельної бази дослідження.
22. Організація роботи з науковими джерелами в бібліотеках та архівних фондах.
23. Складання картотеки наукових джерел.
24. Робота з друкованими джерелами.
25. Правила посилань і цитувань.
26. Аналіз стану наукового дослідження обраної тематики.
27. Визначення наукової та практичної значущості отриманих результатів дослідження.
28. Поняття наукової методології та методів наукового пізнання.
29. Співвідношення методології та наукової теорії.
30. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ.
31. Взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження.

32. Структура методології юридичних досліджень.
33. Основні філософські підходи до вивчення держави і права.
34. Методологічний принцип історизму.
35. Методологічний принцип всебічності.
36. Методологічний принцип комплексності.
37. Аналіз і синтез.
38. Індукція і дедукція.
39. Загальнонаукові методи.
40. Частково-наукові методи.
41. Спеціально-наукові методи.
42. Спеціально-юридичні методи.
43. Методологія юридичної науки і методологія юридичної практики: їх співвідношення.
44. Необхідність методологічної підготовки спеціалістів юридичного профілю.
45. Поняття наукового твору.
46. Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації.
47. Загальні вимоги щодо написання наукового твору.
48. Етапи підготовки наукового твору.
49. Структура наукового твору.
50. Особливості написання наукових статей.
51. Дисертація як форма атестації наукових і науково-педагогічних кадрів.
52. Основні вимоги щодо структури дисертацій.
53. Основні вимоги щодо змісту дисертацій.
54. Основні вимоги щодо оформлення дисертацій.
55. Послідовність підготовки дисертацій.
56. Попередня експертиза дисертацій.
57. Автореферат дисертації.
58. Спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій.
59. Підготовка та прилюдний захист дисертацій.
60. Оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

ОСНОВНА

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Закон України «Про науково-технічну інформацію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 33, ст.345).
3. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, N 48, ст.253).
4. Постанова» Про внесення змін до Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» від 2 березня 2010 р. N 254
5. Постанова» Про внесення періодичних друкованих наукових фахових видань до нового Переліку наукових фахових видань України» від 23 лютого 2011 року N 1-05/2.
6. Постанова «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» від 7 березня 2007 р. N 423
7. Указ Президента України «Про Академію правових наук України», 23 липня 1993 року, N 275/93
8. Указ Президента України «Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених» від 24 грудня 2002 року N 1210/2002
9. Указ Президента України «Про надання Академії правових наук України статусу національної» від 23 лютого 2010 р. №233/2010
10. Наказ ВАК Про затвердження переліку спеціальностей, за якими проводяться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань від 23.06.2005 № 377

НАВЧАЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ ТА ПОСІБНИКИ

11. Артемчик Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. – К., 2000- 256 с.

12. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: Учебное пособие. – Киев, 2002. – 214 с
13. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів / М.Г. Білуха. – К.: Вища школа., 2004. – 271 с.
14. Ветохіна, В. О. Курсова робота: навч.-метод. поради для студ. іст. фак. всіх форм навчання / В.О. Ветохіна. – 2-е вид., випр. і доп. – Кривий Ріг: КДПУ, 2009. – 40с
15. Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень. – Київ: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 2000. – 64 с.
16. Єріна Л. М. Методология наукових досліджень: Навч. посібник. -К., 2004. – 215 с
17. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 4-е видання.- К.: Професіонал, 2007. – 240 с.
18. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ДИСЕРТАЦІЙ ТА АВТОРЕФЕРАТИВ ДИСЕРТАЦІЙ (опубліковані в журналі «Бюлетень ВАК України». – 2007. – № 6. – С. 9 –
19. Романчиков В. І Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. І. Романчиков. – К.: Центр навч. літ, 2007. – 254 с
20. Юридична енциклопедія: НАН України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана // Ю.С. Шемшученко (гол. ред.). У 6 т. – К.: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1998-2004.

ДОДАТКОВА

21. Большой юридический словарь : / - М.: Инфра-М, 2009.- 864 с
22. Гайдучок В. М. Теорія і технологія наукових досліджень: навч. посіб. / Гайдучок В. М., Затхей Б. І., Лінник М. К. – Львів: Афіша, 2006. – 232 с.
23. Гладкова, В. М. Профорієнтація: навч. посіб. / В.М. Гладкова. – Львів: "Новий Світ-2000", 2007. – 160с.
24. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. А. – К. : КНТЕУ, 2001. – 212 с
25. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смутьсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.
26. Збірник законодавчих та нормативних документів з науково-технічної, інноваційної діяльності та трансферу технологій / Укр. ІНТЕІ; уклад. Ю.В. Михайлова. – К., 2006. – 248с.

27. Єфремов, С. В. Професійна спрямованість науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах України у другій половині ХХ століття: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / С.В. Єфремов; ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2010. – 23с.
28. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. – К.: Атіка, 2005. – 252 с.
29. Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації: посібник / Ю.І. Ковалів. - К.: Твім інтер, 2009. - 460 с.
30. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій.- к.: Знання., 2009- 276 с.
31. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2003. - 192 с.
32. Новиков А.М. О предмете и структуре методологии / А.М. Новиков, Д.А. Новиков // Журнал “Мир образования – образование в Мире”. – 2008. – № 1. – С. 58–66.
33. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185с.
34. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Цехмістрова Г.С. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.
35. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.
36. Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посібник / В.Л. Пілюшенко, І.В. Шкрабак, Е.І. Славенко. – К.: Лібра, 2004. – 344 с.
37. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підручник / М.І.Пилипчук, А.Є.Григор'єв, В.В.Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
38. Правознавство. 10 клас. Академічний рівень. Готові дидактичні набори / упоряд. О.О. Івакін. – Х.: Основа, 2010. – 94с. – (б-ка журн. "Історія та правознавство"; вип. 7 (79))
39. Правові науки України (Збірник наукових праць) : Збірник праць / В. Белевцева, О. Битяк - , 2009.- 300 с.
40. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. - К., 2003. - 116 с
41. Сурмин Ю.П. Методология и методы социологических исследований: Учеб. пособие / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков. – К.: МАУП, 2000. – 304 с.
42. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С.Чмир.- 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 317 с.

43. Туленков, М. В. Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні: монографія / М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2009. – 512с.
44. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щерби.— К. : МАУП, 2004. — 216 с.
45. Філософія: Навч. посіб. / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за ред. І.Ф. Надольного. – 5-те вид., стер. – К.: Вікар, 2005. – 516 с.
46. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. – Київ: Академвидав, 2004. – 208 с
47. Черній А.М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: посібник / А.М.Черній; за заг.ред. І.І.Ібадуліна. – К.:Арістей, 2004.- 232 с.
48. . Фрумкин Р.А. Основы научных исследований. – Алчевск: ДГМИ, 2001. – 200с.
49. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень.Навчальний посібник / Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.
50. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. – Київ: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
51. Ярошенко, Т. О. Електронні журнали в системі інформаційних ресурсів бібліотеки: монографія / Т.О. Ярошенко. – К.: Знання, 2010. – 215с

